

До 55-річчя з дня народження А.М.Асаула
Жовтень, 2003 рік.

Творити і примножувати

Рік Росії в Україні

Наші славні земляки

Керуючись таким життєвим принципом, наш земляк з Решетилівки А.М. Асаул досяг великих вершин у трудовій та науковій діяльності

Він входить у шестірку найвизначніших людей Полтавщини, які проживають у Санкт-Петербурзі. Заслужений будівельник Російської Федерації. Професор. Почесний академік будівельного комплексу Росії. Дійсний член міжнародної академії інвестицій та економіки будівництва. Автор 12-ти підручників з грифами Міністерств освіти Росії та України і 8-ми монографій, автор близько 200 публікацій. Керівник власної наукової школи...

Все це — про Анатолія Миколайовича Асаула, нашого земляка, який народився і виріс у Решетилівці, а потім завдяки винятковій наполегливості, настирливості, працьовитості і здібностям пройшов шлях від робітника до президента проектно-будівельного об'єднання «Леноблагробуд», професора Санкт-Петербурзької інженерно-економічної академії та Санкт-Петербурзького Державного архітектурно-будівельного університету.

Про нього ми вже частково писали — в зв'язку з виходом за його сприяння книги О.М.Дмитренка (іншого видатного решетилівця, лауреата Шевченківської премії) «Земля небесна».

У ці дні А.М.Асаулу виповнюється 55. Він разом з О.Дмитренком недавно був гостем редакції, ми провели з ним зацікавлену бесіду. Олексій Дмитренко надіслав з Києва художньо-документальну розповідь про ювіляра. Спілкувалися ми також з ріднею А.М.Асаула в Решетилівці, з його знайомими, учителями. Багатий матеріал про нього знайшли в Інтернеті. Все це спонукало редакцію підготувати спеціальну добірку публікацій про Анатолія Миколайовича Асаула.

Із зустрічі з А.М.Асаулом у редакції

Змістовне спілкування з професором у редакції «Решетилівського вісника» засвідчило, що А.М.Асаул — справді неординарна особистість, людина з незвичайним мисленням, з твердими життєвими переконаннями, що й дозволило йому сягнути вершин у професійній діяльності та в науці.

Примно було почути, що в усіх починаннях Анатолія Миколайовича супроводжують почерпнуті в Решетилівці знання та життєві принципи. Батько Микола Сергійович і мати Марія Олексівна привчили його до працелюбства, до великої наполегливості в роботі. Ці риси, до речі, виділяють багатьох представників чималого решетилівського роду Асаулів. Досить згадати рідного дядька — Василя Сергійовича Асаула, шанованого в Решетилівці ветерана війни, бойового офіцера, який у 22 роки уже командував ротой. Або іншого дядька — Івана Федоровича Асаула, начальника райвузла зв'язу впродовж багатьох післявоєнних літ. Двоюрідний брат Микола Васильович Асаул, однокласник, понад тридцять років на видноті в облсанепідемстанції (нині заступник головного лікаря). А двоюрідний брат по лінії Галини — Володимир — науковець у Дніпропетровську, пише дисертацію.

Анатолій змалку був завзятим помічником у родині, цікавився технікою, вирізнявся наполегливістю у школі, особливо в освоєнні математики, про що зараз засвідчують його вчителі Мотрона Іванівна Асаул, Віра Василівна Дворнікова, класний керівник Дмитро Андрійович Убийвовк. «Я можу працювати безупинно декілька днів підряд, — говорить про себе А.М.Асаул. — Праця моя дає плоди тому, що я займаюсь тим, чим хочу. Лиш би мені ніхто не заважав...»

Після закінчення Решетилівської середньої школи в 1966 році юнак із Озера по направленню райвійськкомату поїхав поступати у військово-морське училище в Ленінград. Але з «мореходкою» не склалося. Тоді пішов на вечірнє відділення інженерного інституту. Навчався і працював. Чотири роки — простим робітником. Далі — машиніст будівельних машин, механік, старший прораб, головний інженер управління, начальник управління.

Чому швидко «ріс» і стрімко піднімався щаблями кар'єри? Бо завжди брався за справи, від яких інші відмовлялися, вважаючи їх безнадійними чи невідчужними, — відповідає на наше запитання А.М.Асаул.

Прагнучи нового, поставив за мету науково дослідити й обґрунтувати технологічні процеси в будівництві. Це привело його в аспірантуру. У 1993 році захистив дисертацію по темі «Управління затратами на малих підприємствах».

Закінчення на 2 стор.

Щирі вітання від земляків

Шановний Анатолію Миколайовичу!

Щиро вітаємо Вас з ювілеєм! Гордимось, що наші земляки так достойно представляють решетилівський край у світах. Ваші досягнення в науці та практичній діяльності, Ваші творчі розробки в будівельній індустрії знайшли визнання і гідно служать народногосподарському комплексу.

Бажаємо Вам нових вагомих здобутків, здійснення найсокрівенніших планів і задумів. Сподіваємось бачити Вас активним учасником Решетилівського земляцтва, яке створюється в районі. Такі, як Ви, особистості здатні своїм талантом, мудрістю, неординарністю сприйняття світу, фінансами допомогти вирішувати насущні проблеми району і, зокрема, Решетилівки.

Здоров'я, добра і благополуччя Вам.

Решетилівська райдержадміністрація.

Решетилівська районна рада.

Решетилівська селищна рада.

Слово про особистість

Олексій ДМИТРЕНКО, лауреат Національної премії України імені Тараса Шевченка

Т.Г.Шевченко. В Решетилівці. 1845 р.

За якісь півроку, вже в Санкт-Петербурзі, ми разом принесли до майстерні-музею Тараса Шевченка, що зберігається неторканою в Академії мистецтв, квіти шани поетові, а потім увесь вечір провели за розмовою, перебирали в пам'яті десятки людей, які переплелися родинними зв'язками в наших родах. На прикрість, там не водилося титулованих і знаменитих, найвищі з них — виборні козаки Решетилівської козацької сотні. А більше в тому родовому корені плетиві було не військових, а непримітних, таких собі гречкосіїв, хто, як і моя неписьменна мама, знали і вміли поставити на місці підпису хіба скромний печучий хрестик.

Так на відтинку кількох століть закріпачень і темряви.

І от і в моєму роду по лінії мами — знаменитість: Анатолій, син Миколи Асаула й Марії Ковалевської, — доктор економічних наук, професор, заслужений будівельник Російської Федерації, дійсний член Міжнародної академії інвестицій та економіки будівництва Санкт-Петербурзької інженерної академії, член-кореспондент Російської академії природничих наук... І суть тут не стільки у переліку

НЕ ПРОЙТИ БЕЗСЛІДНО ПО ЗЕМЛІ

— Есе —

Удосвіта, десь років зо три тому, в телефонній трубці я почув незайомий присмий і, як для першої розмови, впевнений голос. Той, хто звертався до мене на ім'я та по батькові, пояснив, що знає мене дуже добре, навіть зблизька. Дзвінок був із Санкт-Петербурга, де мешкало кілька героїв мого роману «Долина смерті», стареньких учасників форсування Дніпра восени сорок третього. Але за тембр звучання відчувалося, що говорила порівняно молода людина. Буквально двох-трьох хвилин було годі, щоб ми перейнялися взаємною симпатією: виявляється, співрозмовник не просто мій земляк, із знаної у світах мистецтвом квіткового килима й вишивки білим по білому полтавської Решетилівки-села, а ще й рідня мені: наші матері — моя світлої пам'яті Свдокія і його Марія — сестри в других... Отож, ми з ним троюрідні брати. Й він, Анатолій, Анатолій Миколайович Асаул, кожного свого приїзду до Решетилівки неодмінно заходив до гостинної тітоньки Уляни, яку і він, і я любили за щире серце. З нею кожен із нас радився, як із рідною ненею. Й Анатолій познайомився в неї зі всіма моїми книжками з дарчими написами, й от тепер запрошував автора-родича приїхати до нього в гості.

ку високих наукових звань, мене тішила думка, що в його особі й мій рід, і вся моя Решетилівка-Полтавщина-Україна маємо надзвичайно активну, ділову й творчу людину, вченого, кого не соромно називати елітою української нації в північній столиці Росії: не затурканий хохол, а справжній, мислячий українець, який із гідністю приніс на береги Невги гарячу енергію лицарів-волелюбів, жагучість їхньої неспокоїної вдачі.

Ми гомоніли, й загомонілися далеко до північ душі в душу і з відстані серця. В нас не було за пазухою бодай камінчика чи якогось недоумков. Адже за бажання можна було поставити один перед одним тисячі пасток-запитань: і про рідні кріпацькі й козацькі кісточки, на яких імперія звела північну столицю, і про перекачування українських талантів і розуму в царедворські палати. Але Анатолій хутко розставив реальні й чіткі

Вся багатогранна наукова, педагогічна і суспільна діяльність А.М.Асаула спрямована на формування висококваліфікованих економістів з метою підвищення ефективності підприємства.

***

До основних ділових якостей А.М.Асаула, надбаних протягом всього професійного досвіду роботи, можна віднести те, що він бачить і використовує нові, іноді навіть незвичайні ділові можливості. При цьому йому в першу чергу допомагають ділова активність, відчуття нового, а в другу — рівень професійної підготовки і наявність досвіду в різних сферах діяльності. А.М.Асаул знаходить шляхи більш ефективної реалізації завдань, організації, прагне прискорити тимчасові рамки кожного процесу, якщо можливо, то здешевити, а також досягти досконалості управління. Для цього використовує власні стратегії для впливу і переконання людей та ділові і особисті контакти як засіб досягнення мети.

Пам'ятник Петру I. Гравюра. XVIII ст.

крупки над «і»: «А хіба тільки українці покляли голови за торжество північної столиці?» Й, помовчавши трохи, додав: «Хтось же, зрештою, мусить і мусив. І що казати тепер, адже брали найуміліших, не тих, хто і під прикладом та шпіцрутенами міг стояти стуляруч, а найпрацьовитіший, найбашковитіший люд. Переказувала бабуся Марія тітоньці Уляні, а та мені, що там, на Півночі, на ритті каналів, десь навіки спочив найдавнішої пам'яті з відомих у материному роду кріпаків: кріпак Микола — чи то Ковалевський, чи то Рудубашта...»

В тих розмовах чи дослідженнях без документів не вдавалися ми до пошуків якогось там генетичного феномену чи виявлення талантів — усі були в тих першовитоках просто гречкосіями, трудівниками, чорноробами, хто чесно й натруджено гнув спину на багатіїв — тільки передавалося од прабабусів-прадідусів до бабусів-дідусів, а від тих до матерів і тат, від батьків до дітей та онуків, од віку й до віку: ці, мов бджоли, перетирають крила у неймовірній роботі, а не в лежечоченні, а коли падають, то в польоті, несучи пилок...

Продовження на 3 стор.

Решетилівська юність...

Із зустрічі з А.М.Асаулом у редакції

Продовження. Поч. на 1 стор.

Нас у бесіді особливо зворушили такі одкровення гостя. «Я дуже пам'ятаю слова У.Черчилля, котрий на своє 90-річчя сказав, що найбільше жалкує за тим, що його батько не дожив і не побачив того, чого син досяг у житті». А.М.Асаул старався, аби батьки заживо споглянули його перемоги.

Взимку цього року син забрав стареньких з Решетилівки у Санкт-Петербург. Батько на той час був тяжко хворим. Не зарадили ніякі надзусилля Анатолія: 5 березня Миколи Сергійовича не стало.

Професор добре пам'ятає батькові слова: «Так то ж ти, синку, у Росії відомий. А на батьківщині тебе толком і не знають...». Нині А.М.Асаул настійно пробиває стежки в Україну. Він співпрацює з республіканським Міністерством освіти. Вже готові два його підручники для вузів з грифом нашого Міністерства. Учасник двох пленумів та з'їзду Спільки економістів України. Курює слов'янську школу в Санкт-Петербурзі, де вивчають українську мову і літературу. Був одним з організаторів фестивалю української дитячої пісні в місті на Неві. Підтримує земляків у виданні книг та в інших починаннях.

До рідного українського, зокрема решетилівського, в А.М.Асаула ставлення особливе. Цікаво було дізнатися, що в його будинку в Санкт-Петербурзі створено домашній музей (відведена спеціальна кімната), в якій витає дух батьківської оселі: там знайшли місце сито, примус, рубель, керосинка, старі фото, Грамоти батькові і Анатолієві, шкільні зошити, таблиці, старі номери Решетилівської райгазети...

Також має репродукції картин Т.Г.Шевченка, намальованих Тарасом у Решетилівці в 1845 році. Мати, прямуючи тепер до кімнати-музею, говорить: «Пішла в свою Решетилівку...».

Виконуючи батьків заповіт, син пожертвував його грошові заощадження на потреби воздвиження Свято-Миколайського храму в Решетилівці. На ці ж потреби відписав у вересні батьківську хату.

«Я старався правильно поставити себе серед людей. По життю іду відкрито. Ніколи не приховував своїх цілей. Люблю поступати від зворотнього: тим, хто робить мені наперекір, відповідаю добром. Це нейтралізує недоброзичливців, перетворює їх у соратників і помічників. Із цим кредо завжди отримував пріоритет над обставинами, відкривав шлях до успіхів...»

Під старт професійної та наукової стежі і сімейна дорога ювіляра. Варта окремої захоплюючої розповіді історія романтичного кохання Анатолія та решетилівки Тетяни Гайдук, яка в 1967 році закінчила із золотою медаллю Решетилівську десятирічку, а потім Харківський фармацевтичний інститут, все життя працює по фаху. Підтримує чоловіка в усіх починаннях, берегиня домашнього вогнища. Виховали двох синів — Максима і Миколу, які пішли стежками батька: закінчили економічний вуз, працюють у вищій школі по проблемах економіки будівництва...

І.ЦИГАН.

В своєму житті А.М.Асаул поступально нагромаджує досвід і професійно розвивається в двох сферах діяльності — трудовій (будівельна індустрія) і науковій. До обох ставиться з однаковою серйозністю і відповідальністю.

ЧЛЕН КАФЕДРИ ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ В МАШИНОБУДУВАННІ, ДОКТОР ЕКОНОМІЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР АСАУЛ АНАТОЛІЙ МИКОЛАЙОВИЧ

Анатолій Миколайович Асаул народився в селищі Решетилівка Полтавської області 31 жовтня 1948 року. Закінчив Решетилівську середню школу. В 1966 році поїхав у Ленінград з серйозним наміром навчатись та зайняти з часом гідне місце у житті. Закінчив Ленінградський інститут інженерів залізничного транспорту. Пройшов усі щаблі в будівельній індустрії — від простого робітника до генерального директора будоб'єднання.

З 1994 року понині А.М.Асаул посідає посаду генерального директора ВАТ «ІССО «Леноблагробуд». Він Заслужений будівельник Російської Федерації (1994), Почесний академік будівельного комплексу (1995), Почесний будівельник «Нечорнозем-агропромбуду» (1995), Почесний будівельник Росії (1998), його включено в рейтинг «Тисяча найпрофесійніших менеджерів Росії» (2001), нагороджений «Золотою медаллю 8РІ» (Франція) за внесок в сфері стратегічного менеджменту (2002), перемігши в Російському конкурсі «Менеджер року-2000» в номінації «Будівництво». З 2002 р. А.М.Асаул консультант з економічних питань Ради представників Муніципальної освіти «Всеволожський район» Ленінградської області, а також член Асоціації менеджерів Росії.

З 1989 р. почав викладацьку діяльність в Ленінградському інженерно-економічному інституті (ЛІЕІ), а в 1990-му для підвищення кваліфікації отримав другу вищу освіту — закінчив факультет перепідготовки ЛІЕІ за фахом «Управління, економіка і організація будівельного виробництва».

З 1993 р. доцент, а потім професор кафедри економіки і менеджменту в машинобудуванні.

Будучи кандидатом економічних наук (захист 1993 р.), в 1994 р. А.М.Асаул обраний член-кореспондентом Міжнародної академії інвестицій і економіки будівництва (МАЕБ), а згодом членом Президії її Санкт-Петербурзького відділення. Бере участь в фундаментальних наукових дослідженнях, прикладних наукових дослідженнях, науково-технічній діяльності, експериментальних розробках.

Співпраця з МАЕБ допомогла зібрати необхідні матеріали для докторської дисертації на тему «Методологія і методика ефективної організації підприємницької діяльності в будівельному комплексі», яка була успішно захищена 1997 року.

Після таких важливих кроків в науковій сфері А.М.Асаула вибрани членом Вченої Ради Санкт-Петербурзького державного інженерно-економічного університету (СПб ДІЕУ, був ЛІЕІ).

В 1999 р. професор затверджений заступником голови доктор-

ПРЕДСТАВЛЯЄМО АВТОРИТЕТНОГО УЧЕНОГО

ської Дисертаційної Ради в Санкт-Петербурзькому державному архітектурно-будівельному університеті (СПб ДАБУ).

Вибраний дійсним членом Санкт-Петербурзької інженерної академії (1999 р.) і в цьому ж році став член-кореспондентом Російської Академії природничих наук по секції «Проблеми макроекономіки і соціального ринкового господарства».

В 2000 р. професору Асаулу Російська Академія природничих наук присвоїла почесні звання і знак «Лицар науки і мистецтва» за значний внесок в економічну науку Росії, що відроджується.

Дійсний член РАЕН і Міжнародної Академії менеджменту з 2001 р. професор Асаул А.М. — видатний учений, праці якого широко відомі по всій Росії. Він — визнаний фахівець і автор наукових робіт. Розробляє навчальні посібники для студентів економічних спеціальностей, а також самостійно займається підготовкою їх до видань. Нині має більше 100 наукових робіт по підприємству, економіці нерухомості і управлінню витратами, в числі яких монографії і навчальні посібники.

Окрім студентів, професор веде роботу з магістрантами в СПб ДІЕУ, працюючи по темах різної спрямованості. Тим самим він залучає молоде покоління до різних напрямів наукової діяльності і створює свою наукову школу. Під його науковим керівництвом і при його консультуванні виконали і успішно захистили докторську 1 чоловік і кандидатські — 4 чоловіки.

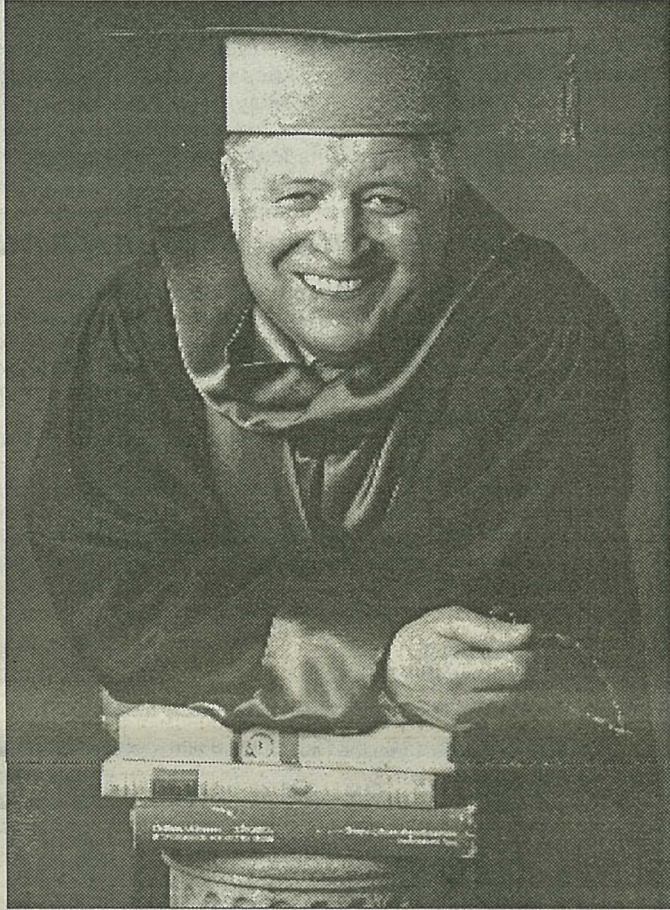
А.М.Асаул бере участь в різних спеціалізованих виставках, конференціях, симпозиумах і т.д. в Росії. Наприклад, в 2000-му в рамках співпраці МАЕБ і Союзу економістів України (СЕУ) був учасником V Пленуму СЕУ, де виступив з актуальними пропозиціями по підвищенню ефективності підприємств як в Росії, так і в Україні.

Крім того, є членом Вільного економічного суспільства (ВЕС) і бере активну участь у всіх заходах, що ним проводяться.

Вперше в Росії професор А.М.Асаул висунув і обґрунтував принципи об'єднання організацій у виробничу мережу в сучасних російських економічних умовах. Дані розробки широко публікувалися у пресі і знайшли позитивні відгуки серед вчених країн СНД.

Таким чином, все це повною мірою свідчить про професійну творчу активність, властиву А.М.Асаулу і його прагнення до пошуку цікавих новаторських рішень в сфері наукових ідей.

Своїм основним хобі вважає написання наукових статей на актуальні теми, а також навчальних посібників, необхідних студентам вузів.

Віхи біографії А.М.Асаула в ієрархії управління: від найнижчої ланки до вищої

Період перебування на посаді	Посада і найменування організації
1966 - 1972	Робітник 2-го розряду, машиніст будівельних машин БУ-308 тресту «Північзахтрансбуд»
1972 - 1973	Механік УМ-6 тресту «Будмеханізація-1»
1973 - 1979	Головний інженер УМ-15 «Ленопоряджбуду Главленінградбуду»
1979 - 1982	Начальник «Управління механізації і автотранспорту» «Північзахелеваторбуду»
1982 - 1988	Головний технолог ГКО "Леноблагробуд"
1988 - 1990	Начальник ПТО ГКО "Леноблагробуд"
1990 - 1994	Заст. голови ГКО "Леноблаго буд" (з 1992 р. — перший заступник генерального директора ВАТ "ІССО "Леноблагробуд")
1994 - 2002	Генеральний директор ВАТ "ІССО "Леноблагробуд"
2002 по даний час	Голова Ради директорів ВАТ "ІССО "Леноблагробуд"

За останній період одним з найуспішніших будівельних проектів А.М.Асаула, виграних на тендерних торгах «Леноблагробуду», є проект реставрації «Будиночок в Коломні» в історичній частині Санкт-Петербурга. Колишній будинок купця С.І. Рибкіна побудований в XVIII ст., є пам'ятником архітектури і перебуває на обліку в Комітеті із державного контролю, використання і охорони пам'ятників історії та культури, що представляє історичну, наукову, художню і

культурну цінність. В рамках реалізації даного проекту реконструкції ВАТ «ІССО «Леноблагробуд» виконує ремонтно-реставраційні роботи по лицьовому фасаді будівлі з використанням історичних і іконографічних матеріалів і реставраційний ремонт всієї будівлі, його перепланування в межах капітальних стін будівлі.

* * *

Під керівництвом А.М.Асаула активно ведеться розвиток нових напрямів у будівельній діяльності, таких як:

Найвідоміші наукові роботи

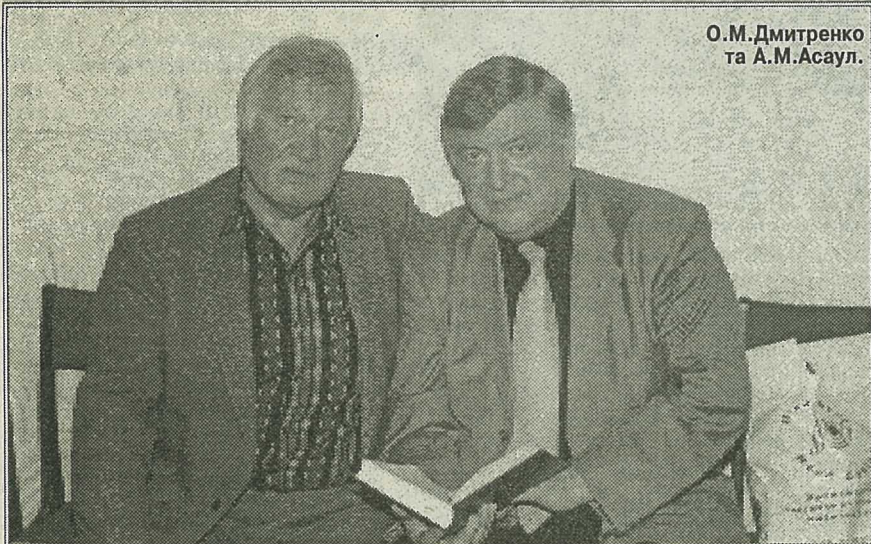
- Підприємницька діяльність в будівельному комплексі (економічні проблеми). Монографія, 1996 р.;
- Формування регіональних будівельних комплексів у транзитивній економіці. Монографія, 1999;
- Корпоративні структури в регіональному інвестиційно-будівельному комплексі. Монографія, 2001;
- Організація підприємницької діяльності і безпеки робіт в агропромисловому комплексі. Навчальний посібник, 2001;
- Економіка і управління нерухомістю. Навчальний посібник. 2001;
- Антикризове управління корпоративними структурами в інвестиційно-будівельному комплексі. Монографія. 2001;
- Розвиток індивідуального житлового будівництва на селі (на прикладі Ленінградської області). Монографія, 2002.

- випуск бетонних виробів методом лиття малих архітектурних форм, використуваних у опоряджуванні;
- виробництво пиломатеріалів і погонажних виробів для будівництва;
- зовнішня система утеплення будівель;
- система комплексного енергозбереження будівель (в співпраці з Асоціацією міського господарства союзу російських міст і структурами ЖКХ Ленінградської області).

Олексій ДМИТРЕНКО,
лауреат Національної
премії України імені
Тараса Шевченка

НЕ ПРОЙТИ БЕЗСЛІДНО ПО ЗЕМЛІ

— Есе —

О.М.Дмитренко
та А.М.Асаул.

Продовження. Поч. на 1 стор.

Був я приємно подивований: у Решетилівці, в нашій для обох рідній тітоньки Уляни — Анатолій перечитав понад десяток моїх книжок, прозових сповідей із дарчими написами, а шістьнадцяту книжку «вбраного» — видав своїм коштом у рамках культурної програми «Року України в Росії» (2002). І та книжка вибраного «Земля небесна» (оповідання, повісті, роман-есе, есе) — на цілих 537 сторінок, накладом у тисячу примірників, надрукована на офсетному папері в ошатній колірковій оздобі, ще й у супроводі переднього й післямовного слів — ні, під час книжкового застигання в Україні, що різко підкосило творчість письменника, — для мене просто щаслива усмішка долі, найщедріший дарунок од брата. Широ кажучи, про це я навіть не мріяв.

Наука на все життя

...І коли вже про «мрію». Щасливі осявання відвідують нас несподівано й не так уже часто. Чи гадав, скажімо, він, Анатолій, про свої висоти в будівельному фаху? Щоб особливо, то — ні. У школі відзначався кмітливостю, якимось не дитячим умінням замислюватися, на все мати свою думку. Тобто — був аж надто самостійний. Але про оцінки, кажучи щиро, особливо не дбав. Хоч сьогодні про доктора економіки, метра науки вчителі-решетилівці відгукуються з теплою, хочуть бачити в його особі ідеал у досягненні мети, який запалить неспокою душі нині сущих школярів-учнів.

Анатолій — син своєї світлої пам'яті батька Миколи, на те тільки гірко посміхається, бо його добряче таки постусала, пожмакала доля, не раз ставлячи на шляху тяжкі перегасти і перехрестя. Було, що навіть мало не опинився за ґратами... І ті незатишні стіни отямили, стали наукою на все подальше життя. Там і тоді збагнув, що все людське й красиве під Сонцем твориться з чистої й добра. Характер і мрію явила й зміцнила армія та ще зустріч із справжнім коханням, що навальне захворило й підхопило юнака на невидимі крила: де тільки бралися сили, щоб довести собі й коханій, що він здатний зробити значно більше, ніж осиливав доти.

Можна було б, коли про навчання, закінчити будівельний, педагогічний чи сільськогосподарський вуз і в Полтаві, Харкові або Києві, й не забиватися в далеч, у місто на Неві. Все ж було б ближче, та й навчатися легше, простіше і з матеріальною, і з мовного боку. Але він гайнув туди, де відбував армійську службу, за «тридев'ять земель». Сподівався тільки на себе, без будь-яких підтримок і знайомств. Успішно закінчив Ленінградський інститут інженерів залізничного транспорту (1972), працював на різних інженерно-технічних посадах (начальником управління механізації, заступником керуючого трестом, генеральним директором будівельного об'єднання в Північно-Західному регіоні СРСР та Санкт-Петербурзі).

І раптом у неспокої виснажливих творчих безсонь відчув якийсь непогамовний потяг до науки: це ж — цікаво, це — справді цікаво мені й

ще цікавіше! Скільки було перелопачено літератури, переречитано, переосмислено, підтвердившись практикою, перш ніж повелася своя стежка, а з нею виникла і своя школа! За останні десять років вчений із полтавської Решетилівки-Петербурга видав понад півсотні наукових робіт, кілька з них — монографії на теми новітньої економічної політики, а нещодавно з'явився його цінний підручник з організації підприємницької діяльності, написаний у співавторстві з викладачем Подільського університету, академіком М.П. Войнаренком (Хмельницьк). Праця відзначається змістовністю, і, хоч насичена діаграмами й таблицями, вже стала підмогою вчителям, які читають економіку.

В основі основ — праця

В економічній науці Анатолій Миколайович Асаул — це вже ім'я. Авторитет фахівця незарперечний, він створив свою наукову школу, підготував шестеро кандидатів наук, двох фахівців найвищого, докторсь-

Батько Микола
з братом Василем. 1947 рік.

кого рангу. В основі основ — праця, наснажлива, одержима. Завдяки сучасній техніці, що похавила можливість спілкуватися завдяки електронній пошті, ідеї Анатолія Асаула щодо нової економіки ринків, що розвиваються, знайшли спільників у Молдавії та Казахстані. Дуже популярне транспортування газу, економіка управління структурою, тут немає керівників, які простежують рух газу по трубі. Так напружено й цілеспрямовано перевиює гори багатого піску хіба що золотощукач, доки й знаходить коштовну крупинку.

Жити тільки в напрузі! В тій постійній зайнятості роботою Анатолій дійшов несподіваного висновку: вільний час є тільки в по-справжньому зайнятих людей. Як мовлять, по зав'язку завантажений роботою, він постійно ще вигадував, шукав роботу. Й аж знітився, що й не по-

мітив, коли переступив полудневу межу, а це до кінця не використав своїх можливостей. На собі звірив ще оту шкільну, мабуть-таки неспростовну істину про знання: чим більше ти знаєш, тим ширшає коло твоєї незнань: «А там що, а — далі. І далі...»

1993 року захистив кандидатську дисертацію «Вдосконалення методів управління затратами на малих підприємствах». Це в сорок сім літ. Власне, дещо запізно. В інших у такому віці згасало фізичне життя. Стільки літ доля відміряла його провідній зорі — Тарасу Шевченкові. Але ж то був Геній! А він, коли покласти руку на серце, більше трудивник, той, хто зник покладатися передусім на себе й перти плуга, осилувати гору в рясному поті, ціною свого натужного впрягання у шлею. Так вчили жити батьки — чесні й завжди натружені мама Марія та батько Микола. На землі ти мушиш залишити по собі добрий слід, не пройти свою ниву безслідно. Батько був водієм. А люди цього фаху практично й тонко відчувають світ, життя та його проблеми, вміють спостерігати й оцінювати шлях. Не раз, обламавшись, батько й син заночували в дорозі. Десь на баюристих шляхах, у ярах та переярках спалахували вогники їхніх щирих розмов. Пекучий мороз чи невиласна слякота, а вони — батько й син — майже в потемках, при підсвітці бляклої лампи-паяльника зварювали зіпсовану деталь, шукали поломку в моторі. Й знаходили. Бо з'являлося якесь «шосте» чуття, немов несподівано виручав, сідав на плече ангел-хранитель. Як багато тоді було перемовлено — і про взагалі життя, що не є малиною, і про якісь гіркі чи пещені долі.

Водій-батько чув і знав багато. Його довічним моральним прикладом був Тарас Шевченко: «Діла добрих оновляться, Діла злих загниють».

Уроки Кобзаря

Батьки часто з пам'яті читали «Кобзаря», й із шкільних літ вчили сина святої шаноби до простої людини, до її відповідальності й причетності до всього. Завдяки передусім Тарасові Шевченку — й це не авторська натяжка — поглибилася його любов до рідних джерел, до мови, історії, культури. Особливо ж це гостро відчувалося з відстані, в ностальгійних північних краях, які в родині вони називали «Шевченковими».

В тих наочних уроках життя й мудрості Анатолій жадібно ловив кожнісіньке слово, вчився без присили обирати морально чесну позицію. Батько дивився на сина своїм лагідним усевидающим зором: не бійся роботи й від труднощів не тікай; те, що знаєш, за плечима не носити; шукай сам роботу й свідомо долай-переборюй труднощі, й коли взявся за гуж, то не бійся, не поступайся. Перед усім і наполегливим починаються не те що двері, а й брами гір. І далі були приклади — і свої, і сусідів: людини Бог дав голову, щоб вона думала, а руки й ноги — щоб рухалася вперед, не зупинялася на півдорозі; треба невпинно й невтомно йти! Через чотири роки по захисті кандидатської він написав і захистив докторську дисертацію «Підвищення ефективності підприємницької діяльності в будівельному комплексі».

Складні особисті випробування в праці, тобто свій власний досвід, лягли добрим зерном у розробку наукової ниви й він дбайливо засівав її. Бо як багато раніше загагано і як тільки треба було втрачене надолужити!

Успіх не забарився й досить примітний: за десять останніх років Анатолій Асаул опублікував понад сотню наукових праць, видав п'ятнадцять навчальних посібників та

монографій, з-поміж них — з економіки, менеджменту, проблем інвестування і т.д.

Хтось ревниво-національний може закинути: але ж усе це на наступальне колесо в економіці сусідньої, не своєї держави, до того ж — значно сильнішої та багатшої?..

Може. Але ж — ні.

Анатолій не розуміє тих, хто шукає розломів у стосунках, надто дружбі вчора близьких народів, які були братами, точніше — «старшим братом» і «сестрою». Для нього сусідня країна стала рідною, єдиною з рідних до кінця. Тут народилися й виростили його сини — Максим і Микола, тут вони одружилися, створили талановиті родини економістів

іхав на навчання до тоді Ленінграда. І зараз із щемом розумів, що тільки медичні сили великого міста ще можуть порятувати батька. Й він узяв два таксі. За лічений час на шаленій швидкості, затримуючись хіба на митницях, промчали вони від Полтавщини до Санкт-Петербурга. І знову ж у реанімації батькове серце не витримало, бо смерть неблаганна. Й північна земля погіркла й повищала ще на одну людську могилу.

Це вже причал його полтавського смутку на берегах Неві...

Доки й міг ходити, Микола Сергійович, батько, вірою й правдою служив Решетилівській сільській скромній церковці, їй, для відрод-

У шкільні літа, з однокласниками та вчителями.

(невістки — Вероніка й Наталя — одного із синами фаху), тут на віху бабусі Марії повелася щебетлива гирилиця внучат... І їй, скупій на тепло Півночі, Анатолій, дружина Тетяна (вона — провізор, фармацевт однієї з аптек Санкт-Петербурга) та й уся, наче бджолиний вулик, неспокоїна родина — віддають і віддадуть до кінця всі свої сили, талант і вміння.

Шкода тільки, що свіжа могила батька, який помер цьогожорічного п'ятого березня, й кого поховали у Петербурзі, пече смутком серце.

Горе звалилося нагло. Бо хто за життя думає про смерть?

Ще тільки скресала од криги тихоплинна Говтва у його Решетилівці, ще тільки прокльовувалися з-під снігів весняні проліски, як Анатолій відверто поговорив із батьками. Хоч як глянть, а їм, стареньким, таки суцятно жити в Решетилівці навіть за матеріальної підтримки сина. Синові ж, ген за холодними відстанями, через недугу рідних серце щемить... Лікарі вже змушені були ампутувати батькові ногу, попередити треба було чекати ще гіршого. І Анатолій із Тетяною переконали батьків, щоб ті негайно їхали до них. І коли батькові стало зовсім зле й він потрапив до реанімації в Решетилівську, місцеву лікарню, син поклав собі будь-що-буде вирвати недужого з рук костюмахи...

Причал полтавського смутку на берегах Неві

Колись цар імперії, бундючно впливаючись перемогою на Полтавському полі бою над Карлом XII і Мазепою, став на решетилівські горби й гордовито позирав на невеличке містечко, що розкидало білохаття по обидва береги тихої річки Говтви, чи то тлінний дух загбилий, що ядуcho доносився з вітрами й за тридцять п'ять верств од Полтави з поля нечуваного побішча, чи то пихатий гонор владики далися взнаки, але самодержець гнівно вінніс присуд безневинному козацькому поселенню, що лежало в долині: «Этой деревне градом не бывать!»

Анатолій пам'ятав це зі шкільної лави, й коли служив ув армії, й коли

ження, він віддав усі свої заощадження. Бо то ж як — на берегах і побіля річки Говтви, в Решетилівці, те зазначав ще географ Петро Семенов-Тян-Шанський, вабили мандрівну душу шість писаної краси, церков — Преображенська, Михайлівська, Миколаївська, Демидівська-Троїцька, Успенська, Введенська, каплиця, єврейська молитовня... Цей опис зберігається в Центральному історичному архіві України: «Решетилівка, местечко», оп. 2, кн. 6. «Решетилівка являється центром розведення овець так называемой решетилівской породы і сбыта смушек; главная й характерная особенность их заключается в том, что ягнята имеют смушки с черными, блестящими, мелкими правильными завитками, не линиящими ни от дождя, ни от солнца...»

Згадаймо зачинателя нової української літератури Івана Котляревського, чия «Енеїда» рідною мовою, мовою оригіналу, вперше (1798) була видана в Петербурзі:

Латин по царському звичаю

Дари Енею одрадив:

Лубенського шмат короваю,

Корито опішнянських слив,

Горіхів київських смажених,

Полтавських пундиків пряжених

І гусячих п'ять кіп яєць;

Рогачого скота з Лип'янки,

Сивухи відер п'ять з Будянки,

Сто решетилівських овець...

Решетилівські вівиці й смушок-каракуль уписалися в художні рядки Миколи Гоголя й Панаса Мирного, на них покликаються історики Англії. Та згадка зачинателя нової української літератури особливо дорога мені й Анатолію, полтавцям-решетилівцям. Адже мати Івана Котляревського — Параскева Леонтівна Жуковська — народилася в сім'ї козака славної Решетилівської сотні (завважу до слова ще конкретніше: Решетилівська козацька сотня була останньою, із знищенням якої знищена українська козацька — Запорозька Січ...). Й хто знає, може, предки мої й Анатолія тих часів, тієї ж сотні виборні козаки Петро та Іван Дмитренки — розділили з козаком Леонтием Жуковським не лише спільне тепло козацького коша, а й незрадливості земляцької думи. Хтозна...

Закінчення на 4 стор.

Олексій ДМИТРЕНКО,
лауреат Національної
премії України імені
Тараса Шевченка

НЕ ПРОЙТИ БЕЗСЛІДНО ПО ЗЕМЛІ

— Есе —

Т.Г.Шевченко.
В Решетилівці.
1845 р.

Пантелеймонів міст в Санкт-Петербурзі. Гравюра. XVIII ст.

Закінчення. Поч. на 1-3 стор.

Знаю тільки, що Анатолій — людина глибоко високодуховна — пожертвував на відродження Миколаївської церкви в Решетилівці торішніх тисяч гривень... А оце, по смерті батька, відписав на користь нової церкви, що зводиться в Решетилівці, на березі Говтви, ще й батьківську хату. Був я присутній на розмові-згоді Анатолія з отцем Стефанієм Палянницею. Із добротою відгукувався священник про прихожанина Миколу Сергійовича Асаула, який глибоко шанував православну віру, ім'я благодійника церква напише на пам'ятному знакові тим, хто був милосердний і щедрий.

3 одержимістю і відповідальністю

Віра веде людину, навіть померлу, в сучасний день — із минулого в майбутнє. На конкретному прикладі свого роду, життя батьків, свого та своїх дітей Анатолій бачить соціально-моральний зріз сучасної людини. Досвід життя й роботи в нього неабиякий, тільки на будівництвах він відпрацював тридцять сім років — од рядового, простого робітника й до механіка-машиніста, старшого прораба й начальника управління... Зіхнув по шаблях, ріс швидко як фахівець, ліз у будь-яку дірку й тяг до виснаги, став заслуженим будівельником Російської Федерації.

А потім захопила наука, саме з економічним спрямуванням. Годі бодай перегорнути ті копії дослідницької праці, що з'явилися в Санкт-Петербурзі до 300-річчя міста на Неві, щоб переконатися й подивуватися одержимістю вченого, сина полтавських, найродючіших у світі, чорноземів. І немає тут особливого значення — чи праці ті індивідуальні, чи за участю кількох авторів, головним чином синів — Максима й Миколи, молодих працелюбів і талантів. Цінність його і їхніх досліджень незаперечна: допитливий розум проникає в найпотаємніші аспекти економічних оцінок об'єктів реконструкції історичного центру Санкт-Петербурга в умовах сучасного розвитку міста. Перелопативши й дослідивши літературу, автори з найдосконалішим знанням фахівця, оцінюють технологічність, якісні відмінності міських територій, щоб не сталося бодай найменшої неуваги до того, що залишив нам будівничий минулого. Санкт-Петербург — це неповторне, унікальне місто на Неві — постає в тих проектах відродження, наче б жива істота, яка посідає своє заслужене місце у світовому культурному просторі, найчільніше місце. Невський проспект і Сінна площа, Мала Коношенка й Мала Садова вулиці, сквер побіля Казанського собору, території, що прилягають до Гостинного Двору; заміна опор освітлення Невського проспекту чи ремонт тротуарів Знаменської площі... Тут немає чогось другорядного. Й тут усе надзвичайно важливе, значиме для нормального життя петербуржців.

От рядки з монографії 2003 року «Проблеми економічної оцінки реконструкції об'єктів історичного центру Санкт-Петербурга» за авторством п'яти науковців, з-поміж них двох Асаулів — батька й молодшого сина Миколи:

«...проекти реставрації Георгиевського зала Інженерного, замка й Зимнього саду Мраморного дворца. Согласно разработкам, реставрация Георгиевского зала включает

комплексный ремонт несущих конструкций, реставрацию лепного плафона, мрамора, кирпичной кладки, воссоздание художественного паркета, устройство системы освещения экспозиции и другие работы. Реставрация Зимнего сада с цветником в Мраморном дворце предполагает воссоздание по историческому образцу утраченного балкона, фонтана с чашей, мозаичного

ночовував родич Анатолій, який наглядав за обійстям, доки житло ще не перейшло у власність церкви.

Акуратно застелені стояли ліжка; в шафах, узятих на ключ, була звалена всяка одіж; долівка застелена сільськими самотканими рябенцями; на етажерці вишикувалися книги, більше ще шкільні, Анатолієві.

В одному із двох таксі до Санкт-Петербурга син відвіз батька, а в

ходів був найчастіше передусім він, Анатолій Миколайович Асаул, його дружина, сини й невістки, які разом із українською автономією в Санкт-Петербурзі втілювали в життя прекрасні, ще Тичинівські ідеї «аркоджного перевисання до народів». Поступово упрягу прекрасної дружби діти тягли сторуч, навзаєм збагачуючи одне одного. Бо то ж цікаво й здорово, що можна провести літо чи канікули одним (петербуржцям) у Полтаві-Решетилівці-Україні, а іншим — у місті на Неві, відчуваючи щирість тих чи інших господарів.

«І оживе добра слава...»

У культурній автономії Санкт-Петербурга Анатолій Миколайович Асаул опікується школою слов'янських мов, є в ній і клас української мови та літератури. Треба було бачити, з якою непогамовною цікавістю взялися діти за читання книжкових новинок, що їх привіз учням Анатолій Миколайович із поїздки до України, якими щирими вогниками запалилися душі дітей, котрі спілкуються між собою найрозумілішою мовою відкритих і чесних очей та сердець! Тих книжок, гуманітарного подарунку від полтавців-решетилівців, набралася рівно сотня. Та ще вигадлива опішнянська кераміка, решетилівська, найславніша у східній Україні, вишивка — скатерки й рушники... Після того помітив значно зрослу цікавість до України, провів кілька дитячих фестивалів української пісні.

З дружиною Тетяною в Києві. 2000 рік.

пола, світильників, золоченого лепного декора, настенної і потолочної живописи, художественного паркета, камина, укрелення несущих конструкцій. Сад будет оборудован системами отопления и вентиляции. После реставрации уникальные помещения дворцового сада с фонтаном и тропическими растениями станут комфортными и уютными».

І так — скрупульозно, з вичерпною будівничою і громадянською відповідальністю — до всього без винятку. Адже прекрасне, що осявало душу предка, у всій своїй повноті художньо-мистецьких надбань мусить неодмінно ж дійти до нащадка, до наших дітей, онуків і правнуків, щоб росли вони патріотами рідної землі, й уже самі залишили по собі яскравий і добрий слід.

У батьківській хаті в Решетилівці

Цьогорічного вересня з Анатолієм ми побували в його батьківській хаті. Старенька, але акуратна й доглянута, вона світилася білим оком з-під пагіння винограду, що достигає вгору, до Сонця, буквально застелила дах із сірого шиферу й полізла на стрімку — завшишки, може, в чотири хати — дику грушу-прищепу. Й плоди, соковиті, великі, немов жовтогарячі гарбузики, падали прямо в кропиву, й нікому було їх підібрати, бо то вже була його не його хата. В ній він лише народився, в ній відгойдався його найперші дні після немовлячого крику народження.

В хаті мешкав, правільніше — за-

другому, з причіпом, перевіз свій «родинний» музей — копії картин-малюнків Т.Шевченка «У Решетилівці», 1845 р., давні примуси, праски, батьків солом'яний бриль, родинні фото, старі учнівські зошити, табелі успішності, батькові та свої грамоти... А ще пам'ятні для нього Знак «Лицарю науки і мистецтва» (за значний внесок в економічну науку Росії, що відроджується, 2000 р.).

В дорозі, лагідно притуляючи голову до батькових сивих скронь, щоб не порушити засинання старенького, син думав про швидкоплинність життя й іноді таку безпорадну людську незахищеність перед невідворотнім у ріці часу. Анатолій завзято заповнював дні читанням цікавих і мудрих книг. Це ще від дитинства. Багато з порад беріг у пам'яті. Й зараз оце, коли батько кризь сон чи марево стогнав чи проказував щось благальне, згадав із печалю зізнання Уїнстона Черчілла: «Я шкочую за тим, що мій батько не дожив до того віку, щоб побачити — чого я досяг у житті...»

Батько добре знав і розумів сина. Бо таких красивих дітей не можна не розуміти й не знати. Син упевнено вийшов на батьківську стежку. Й що подався за долею в далекі світи, то вже тільки його воля й право, батьки ніколи не відмовляли сина від добрих намірів. Справи свідчили самі за себе: із Санкт-Петербурга до України — і від людей, і зі сторінок газет — долинали гарні відгуки про добродійництво сина, про його розум та чуйне серце. Між Санкт-Петербургом і Решетилівкою-Полтавою вибудовувався красивий незримий місточок, що еднав малих і дорослих людей із берегів Ворскли-Говтви й Неві. Ініціатором та організатором культурно-мистецьких за-

мови. Великий Кобзар, навкі зупинившись у бронзі на Слов'янській площі неподалік Неві й Академії мистецтв, будить у серці кожного, хто приносить сюди квіти любові й шаноби, непогамовну потребу в поетичному слові, в простій і невідквітній дружбі між народами, на землях яких протікають такі красиві ріки як Нева і Дніпро, а тому дорога до Поета вічна.

В листі до мене Анатолій переслав фото, відзняте в березневі Шевченківські дні у Санкт-Петербурзі (2001) і слово для публікації «Вічний шлях до Шевченка» за підписом: «Тетяна й Анатолій Асаули, полтавці у Санкт-Петербурзі». Його люб'язно надрукувала на своїй першій шпальті «Демократична Україна» 22 травня (№№ 52-53) під девізом Кобзаревих слів: «І оживе добра слава, Слава України».

То було справді синівсько-дочірнє слово дітей України, що за її межами працюють на зміцнення братерства народів, які б суспільні й політичні ситуації не склалися в наших зв'язках, а вони рухають культурно-мистецький поступ, що особливо приємно відчувати в «Рік Росії в Україні». Наші незрадливі, працюючі й талановиті посланці, діти простих батьків-трудівників, хто своїм непогамовним розумом досяг визнання й права називатися «елітою нації». Якої? Незаперечно ж, передусім — української. Той яскравий слід у Санкт-Петербурзі береться ще з видання творів полтавця Івана Котляревського, та особливо ж розгліковує в підтримці, у викупі з кріпацтва Тараса Шевченка. Це вже вельми помітний слід, навіть цілий культурно-мистецький шлях-материк, що проклався від України й до північної Пальмири, й від неї, від Пальмири — Санкт-Петербурга, від берегів Неві й до України, до Дніпра. Шлях і материк, які кожен із нас мусить і має пройти не безслідно, духовно осилити.

Під небом Півдня, де над батьківською хатою Асаулів так яскраво полум'яніє велике сузір'я Скорпіона — зірок другої, третьої й четвертої величини, та ще найкрасивішої в їхній пов'язі червоно-оранжевої навігаційної зорі Антарес, емоційної зорі першої величини, він, Анатолій, народився. Від тієї миті п'ятдесят п'ять кілець нарастила у своєму стовбурі груша, яку побіля причілкового вікна посадив батько на знак

Біля батьківської хати. Вересень, 2003 р.

Кришталеві джерела мелодійного українського слова, чари його чистих звучань неприпустимо називати «наречієм», і нехай дитячий світ — то ще не зміцніле пагіння, тільки ж юні вчаться на конкретному прикладі знань поцінувати не тільки дружбу, а й культурно-мистецьку й літературну скарби народу, який подарував світові національного Генія Тараса Шевченка, його чи не найспівучішу мову на цілій Планеті.

Про це й узагалі про Тараса Шевченка мали ми постійно глибокі роз-

народження сина, принісши з Гаярківського лісу саджанець-дичку. Й сьогодні то не груша, а височене диво-дерево, що тягне під небеса наліт соком жовто-оранжеві плоди, та ще й підтримує могутнім влітним смакотючим винограднім грона. Й нехай же людині й дереву ведеться щасливо на землі на многая-многая літа.

Решетилівка — Полтава —
Санкт-Петербург,
2003.

А.М.Асаул зацікавлено досліджує своє родове дерево. Воно в нього обривається на прадідові по батькові. А дуже б хотів знати глибший родовід. Ще цікавить його походження прізвища Асаул. Чому воно так укорінилося саме в Решетилівці? Тільки в ближчих колінах зійшлися три Асаули-неродичі. Яка приваблива ідея: простежити історію краю на зрізі однієї-двох родин! Анатолій Миколайович готовий профінансувати труд того, хто візьметься здійснити благородну місію.

***

Електронна пошта Анатолія Миколайовича Асаула:
asaul@yandex.ru